

relative Virksomhed „Aurora“, Bladet „Social-Demokraten“, den socialdemokratiske Presse o. s. v. Alle saadanne kooperative Virksomheder, der har Aktieselskabs Form eller handler med andre og falder ind under den almindelige Næringslovgivning, falder ogsaa ind under dette Lovforslags Rammer.

Derimod har jeg i Øjeblikket været betænkelig ved at inddrage de egentlige kooperative Virksomheder, altsaa dem, der kun handler med deres egne Medlemmer, og som kun ejes af deres egne Medlemmer, og som det staaer frit for alle at melde sig ind i, f. Eks. en almindelig Brugsforening, under dette Lovforslag og foreslaa Bestemmelser derom, fordi disse Bestemmelser maatte have en særlig Form. Der har allerede været en Diskussion i Brugsforeningskredse derom. Jeg har set, at Hr. Severin Jørgensen, en af Brugsforeningsbevægelsens bedste Mænd, en af Banebryderne, udtaler, at der maa kræves visse Statutforandringer, for at Bedriftsraad kan indføres, men at han i og for sig ikke principielt er derimod. Stillingen er naturligvis for egentlige kooperative Virksomheder noget anderledes end for almindelige private Ejendomsbedrifter, fordi alle Medlemmerne er Ejere, har Indflydelse, vælger Ledelsen, og det staaer frit for alle at træde ind. Ogsaa Lønarbejdere og Funktionærer i disse Virksomheder kan træde ind og være Medejere — og er det i Regelen — og medbestemmende derigennem, at de er Medejere. Forholdet er altsaa anderledes end for hele den kapitalistiske Produktion, der hviler paa den rent private Ejendomsret, enten det nu drejer sig om en enkelt Indehaver eller et Aktieselskab. Ikke desto mindre har man forskellige Steder i Udlandet og med Nytte ogsaa gennemført Bedriftsraad i egentlig kooperative Foretagender, og jeg vilde mene, at det kunde være nyttigt at give ogsaa Arbejdere, Lønarbejderne og Funktionærerne i saadanne Virksomheder en mere direkte Indflydelse og en mere direkte Interesse, end de ellers vilde have. Dette maa imidlertid være Genstand for en nærmere Overvejelse, særlig maa de kooperative Virksomheder beskæftige sig dermed og finde en Form derfor. Jeg vil meget gerne yde min Støtte dertil, og der kunde saa senere tænkes fremsat et Lovforslag derom eller et Tillæg til dette Lovforslag, hvis det gennemføres.

Hvad Stats- og Kommunevirksomheder angaar, er Forholdet af en anden Art end for den private Produktion. Med Hensyn til kommunale Gasværker, Elektricitets-

værker og Statens Virksomheder o. s. v. er Stillingen den, at disse Virksomheder ejes af samtlige Borgere i Staten eller i vedkommende Kommune, der som Vælgere under den almindelige Valgrets Herredømme har Adgang til at vælge Ledelsen. Altsaa samtlige Borgere og Vælgere er Medejere af disse Virksomheder, den ene er ikke mere Ejer end den anden, de er alle ligeberettigede Medejere, de vælger om ikke direkte saa i alt Fald indirekte Ledelsen gennem Rigsdagen, gennem Kommunalbestyrelsen, gennem Magistraten, gennem Regeringen o. s. v., og for disse Virksomheder aflægges der offentligt Regnskab. Det sker naturligvis ogsaa til en vis Grad for visse private Aktieselskabers Vedkommende, nemlig for dem, som noteres paa Børsen, men vi ved alle, at saadanne Regnskaber ikke behøver at være meget værd, i alt Fald ikke meget oplysende, derimod er det for Statens og Kommunens Virksomheder saaledes, at Ejerne, deriblandt ogsaa de Arbejdere, som er beskæftigede derved, som Vælgere og Borgere har Adgang til gennem Budgetbehandlingen i Kommunen og gennem Finanslovforslagsbehandlingen her at faa det nøjeste Indblik i alt, hvad der ligger bag Regnskabet. Endelig er det saaledes, at den almindelige Indførelse af Bedriftsraad i Statens og Kommunens Virksomheder kunde støde paa visse Vanskeligheder, som ikke findes i de private Virksomheder, idet Lederen i en saadan kommunal eller statslig forretningsmæssig Virksomhed er en Lønarbejder, selv om han kaldes Direktør. Der kunde tænkes Forhold, hvor Direktøren sammen med de andre Lønarbejdere søgte at gennemføre Forhold, som var imod den egentlige Ledelses, det vil sige den folkevalgte Mynligheds Interesser og Synsmaader, og til allersidst er det saaledes, at i Statens og Kommunens Virksomheder har Funktionærer og Arbejdere en lovhjemlet eller i alt Fald gennem Praxis hjemlet Forhandlingsret. Af alle disse Grunde kan man ikke ved dette Lovforslag gennemføre Bedriftsraad for Statens og Kommunernes Virksomheder, og derfor er de udeladt her. Alligevel vil jeg her — og jeg siger det, som jeg sagde det for de egentlig kooperative Virksomheders Vedkommende — mene, at der kunde være god Grund til under de rigtige Former at gennemføre en større direkte Medbestemmelse og Indflydelse og derigennem Medinteressethed for Lønarbejderne og Funktionærerne ogsaa i Statens og Kommunens Virksomheder, og jeg haaber — jeg har ogsaa nogen Grund til at tro —, at man allerede i alt Fald her og dør omkring